

Uddrag af Betænkning,

afgivet af den ifølge kgl. Resolution af 20de September 1875 til
Undersøgelse af Arbejderforholdene i Danmark nedsatte Kommission.

Om Lærlingeforholdet.

Da Næringsloven af 29de December 1857 ophævede Lærgene, og de for Svende og Mestere i Haandværksfagene paabudne Prøver bortfalbt, maatte dette i Forbindelse med Overgangen af mange Haandværk til Fabrikindustri samt det enkelte Haandværksfags Deling i flere særskilte Næringsbrug udøve betydelig Indflydelse paa Lærlingenes Forhold samt paa deres Tilknytning til den enkelte industrielle Virksomhed og deres Uddannelse til denne. Medens det enkelte Haandværksfag med dets Begrænsning og dets ubelukkende Næringsret tidligere var stærkt interesseret i, at Alle, som vare knyttede til dette, samvirkede til dets Udvikling og Fremgang, og der gjennem Lærgsindretningen udøvedes et Tilsyn med og vises Omhu for, at de unge Mennesker, som valgte at indtræde i Faget som Lærlinge for senere at blive i dette som Svende og Mestere, lærte Faget, er nu Lærlingens Uddannelse ofte traadt i Baggrunden, og deres Bemyndelse som Medhjælp ved de vorne Arbejders Virksomhed bleven Hovedsagen. Da de derhos frit kunne vælge Fag og Beskæftigelse, og ingen Prøve paa deres fagmæssige Uddannelse er paabudt, bliver det, til Skade baade for Samfundet og for Industrien, vanskeligere at faa denne forsynet med den Tilgang af dygtige Kræfter, hvoraf dens Fremgang er betinget. Men ogsaa for de unge Mennesker, der ville gaa i Industriens Tjeneste, er den nuværende Løshed i Lærlingens Stilling meget skadelig; thi hans Arbeidskraft opslides ved Misbrug under Medhjælpsystemet, hans aandelige Udvikling forsummes, og hans Gøgne til at løfte sig til en selvstændig Stilling gaaer saaledes tabt. Han begynder ofte med at være Medhjælper ved en saare indskrænket Virksomhed og ender sædvanligt som saadan. Stal en Forandring heri indtræde — og Alle ere enige i, at denne er paatværende nødvendig — saa maa de unge Menneskers fagmæssige Uddannelse atter blive Hovedsagen i Lærlingeforholdet, Lærlingen bindes til det Fag, han i sin tidlige Ungdom vælger, saaledes at en saadan Uddannelse i dette er mulig. Kræver dette end Offre fra Mestrenes eller Arbejdsgivernes Side, saa ville disse dog rigelig opveies derved, at dygtigere Kræfter ad denne Vej tilføres hver enkelt industriel Virksomhed. Fra alle Sider er derfor ogsaa fremsat baade enslydende Klager over Manglerne ved den nuværende Tilstand og ensstemmige Onsker om, at disse Mangler ved Lovgivning søges afhjulpne. Det erkendes fuldtvælst, at der ved private Kræfter er udrettet ikke Lidet i den senere Tid for at raade Bod paa disse Mangler, men dersom det Maal, som det her gjælder om, skal kunne naaes i en større Almindelighed, og dersom de Bestemmelser, som af Alle erkendes for ønskelige for at modvirke Løsheden i Lærlingeforholdet og Misbrug af Lærlingen, skulle erholde Gylbighehed, og det gjensidige Retforhold mellem Mestren og Lærlingen skal kunne gøres saa klart, som dets Bestaaenhed kræver, vil det være fornødent, at der ved Lov gives Regler, som kunne ordne de Sider af dette Forhold, til hvilke den nu bestaaende Lovgivning enten ikke har taget Hensyn, eller som under de senere Tidens Udvikling fremtræde anderledes end tidligere.

Det er navnlig i Forordningen af 21de Marts 1800 §§ 14 og 16 og i Lov om Haandværks- og Fabrikdrift af 29de Decbr. 1857 § 65, at Lærlingeforholdet omhandles. Sidstnævnte Lov bestemmer, at Lærlingene ikke ere Ustugten underkastede længere end til det 18de Aar, og i hvilke Tilfælde Læreforholdet ophører, uden at der derfor kan gøres Erstatningskrav gjældende fra nogen af Siderne, samt Mestrenes Forpligtelser i Tilfælde af Lærlingenes Sygdom. I hin ældre Forordning er derimod givet en Del almindeligere Regler, sigtende til at beskytte Lærlingen mod Mishandling og til at sikre ham den faglige Uddannelse, hvorhos det bestemmes, „at naar en Dreng